

Opgepast eikenprocessierups (?!)

Vlaanderen wordt al enkele jaren geplaagd door de eikenprocessierups. Naast de ecologische schade zoals kaalgevreten eiken kunnen de brandharen van deze rupsen voor ernstige hinder bij de mensen zorgen.

Özlem Bozkurt

Afdeling Toezicht Volksgezondheid Brussel, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

De eikenprocessierups ontleent zijn naam aan zijn processiegewijs gedrag waarbij de rupsen voornamelijk 's avonds richting de bladeren trekken. Vanaf de derde vervelling krijgen de rupsen typische 'brandharen' die ongeveer 0,2 tot 0,3 millimeter lang zijn, let op dit zijn niet de zichtbare lange witte haren. Ze zijn pijlvormig en hebben weerhaakjes waardoor ze gemakkelijk doordringen en zich vastzetten in de opperhuid, ogen en bovenste luchtwegen.

Hinderseizoen: vanaf half mei krijgen de rupsen brandharen die hinder kunnen veroorzaken. Het hinderseizoen gaat van half mei tot eind juni maar lege nesten en overgebleven brandharen kunnen nog jarenlang voor ongemak zorgen. Er wordt daarom aangeraden om lege nesten niet te verstoren, en om werkzaamheden in en rond besmette eikenbomen te vermijden

Verspreiding: van nature komt de eikenprocessierups voor in Zuid- en Midden Europa maar, vermoedelijk onder invloed van klimaatsveranderingen, heeft de rups zich ook gevestigd in België. Zoals de naam al aangeeft, leven deze rupsen voornamelijk op eiken maar ook andere boomsoorten zoals de beuk, berk en Amerikaanse en moeraseik vallen ten prooi aan de vraat van de eikenprocessierups. Vooral in de provincie Limburg ondervindt men veel last van de eikenprocessierups.

Contact: blootstelling aan de brandharen van de eikenprocessierups gebeurt via rechtstreeks contact met de rupsen en/of hun nesten of via haren die passief met de wind worden meegevoerd. Door hun structuur (pijlvormig en weerhaakjes) kunnen de brandharen zich bij contact of vb. door het buiten drogen van de was ook vastzetten in kleren waardoor de blootstelling en de daarmee gepaard gaande klachten kunnen toenemen. 'Oude nesten' of restafval van verwijderde rupsennesten kunnen nog lange tijd voor blootstelling en overlast zorgen. Oude brandharen blijven namelijk nog vijf tot zeven jaar actief.

Klachten: de meest voorkomende klachten ten gevolge van de blootstelling aan deze brandharen situeren zich ter hoogte van de huid en in mindere mate de ogen en de bovenste luchtwegen (respectievelijk 97%, 2% en 1%). Zeer sporadisch worden er ook allergische reacties gemeld. De klachten ter hoogte van de huid variëren van (hevige) jeuk, bultjes, blaasjes, roodheid tot ontsteking. Ter hoogte van de ogen kunnen er zwellingen, roodheid en ontstekingen ontstaan.

Behandeling: na contact met de rupsen of de brandharen moet je het krabben of wrijven vermijden, was of spoel daarom de huid en ogen goed met water. Vaak verdwijnen de klachten binnen de twee weken zonder behandeling. Bij hevige jeuk kan je de huid onmiddellijk na het contact 'strippen' met plakband om de brandharen te verwijderen en kan je eventueel bij de apotheek anti-jeuk middelen halen. Indien de klachten ernstiger zijn en er ademhalingsproblemen optreden, kan je best de huisarts raadplegen.

Preventie: vermijd zoveel mogelijk elk contact met de rupsen en de nesten. Indien je in de buurt van een haard komt, draag dan kledij die de hals, armen en benen bedekt en ga niet op de grond zitten. Er wordt aangeraden om de kleding daarna zeer grondig te wassen bij hoge temperatuur met water en zeep⁽¹⁾ om de overige brandharen te verwijderen. Probeer nooit zelf de rupsen te bestrijden door het gebruik van insecticiden of door het weg te spuiten/branden met een hogedrukreiniger/bunzenbrander. Bij een verkeerde bestrijding kunnen de brandharen immers veel verder verspreid worden via de lucht en voor nog meer overlast zorgen in een groter gebied. Voor de bestrijding kan je beter contact opnemen met het gemeentebestuur die passende maatregelen kunnen treffen of de verantwoordelijke diensten (brandweer, bestrijdingsfirma,...) hiervan op de hoogte brengen.

Bestrijding: preventieve bestrijding is enkel nodig daar waar de bevolking het meeste risico loopt om blootgesteld te worden zoals bewoonde gebieden en fiets- en wandelpaden. Dit betekent dat er geen bestrijdingsmaatregelen nodig zijn in bos- en natuurgebieden omdat de bestrijding daar vaak niet gewenst is omwille van het natuurlijk evenwicht met andere insecten en de belasting van het milieu. De lokale overheid kan in geval van te verwachten overlast de nesten besproeien met een bacterie (*Bacillus thuringiensis*) die de rupsen uitdroogt, dit gebeurt voornamelijk in de periode eind april begin mei vlak na de start van het derde larvaal stadium. Wanneer de weersomstandigheden het echter niet toelaten (veel regen) zullen er andere bestrijdingsmaatregelen genomen worden zoals het wegbranden of het wegzuigen van de nesten.

Acties: Sinds enkele jaren spelen het Agentschap Zorg en Gezondheid en de Medisch Milieukundigen bij de Logo's's een belangrijke rol in de communicatie rond de gezondheidseffecten van de eikenprocessierups. Zo werd er in 2007 en 2008 een kleinschalige bevraging gehouden in Limburg over de aard en de waargenomen ernst van de gezondheidsklachten ten gevolge van de blootstelling aan de brandharen van de eikenprocessierups. Het Agentschap zal ook dit jaar, in samenwerking met de Medisch Milieukundigen, een publiekscommunicatie organiseren. De waarschuwingsaffiche en de folder zullen nogmaals onder de aandacht gebracht worden. De brochures zijn gratis te bestellen via de MMK van uw regio of op het algemeen infonummer van de Vlaamse Overheid **1700**.

Voor de bestelling van de affiches kunnen de lokale overheden beroep doen op de MMK van hun regio

(www.mmk.be/regionaal). Voor meer informatie over de eikenprocessierups kan u terecht op de portaal-site: www.eikenprocessierups.be en de website van het Agentschap Zorg en Gezondheid <http://www.zorgengezondheid.be/eikenprocessierups.aspx>

Voetnoot:

1. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), GGD-richtlijn medische milieukunde: de eikenprocessierups en gezondheid, Rapport 609330007/2008

Nieuwsbrief

- [Inhoud](#)
- [Onderzoek te Hoboken](#)
- [Opvolgstudie Neurologie](#)
- [Jongeren gezocht!](#)
- [Onderzoek in creches](#)
- [Integratie is GISsen](#)
- [Eikenprocessierupsen](#)
- [Tekenen](#)
- [MMK-nieuwsbrief](#)

- [Nieuwsbrief](#)
- [Archief](#)
- [De Sneeuwbal](#)
- [Inschrijven](#)
- [Auteursrichtlijnen](#)
- [Redactie](#)

© Copyright 2007 Steunpunt Milieu en Gezondheid